

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΩΝ ΟΜΟΦΥΛΩΝ!

Πρίν από λίγους μόλις μήνες, μέσα από τις σελίδες της «Ενοριακής Εὐλογίας» “ἔπλεξα τό ἐγκώμιο” τοῦ παλιοῦ μου φίλου καί Εὐρωβουλευτοῦ, **Στέλιου Κυμπουρόπουλου**. Αφορμή στάθηκε ἡ θετική του ψήφος σέ ἕνα ψήφισμα τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου, τό ὁποῖο δέχεται πῶς «*ἡ ἀνθρώπινη ζωή πρέπει πάντοτε νά προστατεύεται ἀρχῆς γενομένης ἀπό τή στιγμή τῆς σύλληψης*». Τό ἄρθρο ἐκεῖνο¹ γράφτηκε μέ προσωπική μου ἀποκλειστικά εὐθύνη καί ἐκφράζει τήν ἐκτίμησή μου πρὸς τόν Στέλιο Κυμπουρόπουλο, τόν ὁποῖο γνώρισα στά φοιτητικά μας χρόνια. Φιλοξενήθηκε πρόθυμα ἀπό τό περιοδικό, ὅπως ἄλλωστε ὅλα τὰ ἄρθρα μου μέχρι σήμερα, γεγονός γιά τό ὁποῖο εἶμαι εὐγνώμων.

Καί νά πού σήμερα ἔρχεται ἕνα ἄλλο ψήφισμα τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου νά μέ διδάξει, ὅτι κακῶς «*ἔβαλα τήν ἐλπίδα μου καί τό θάρρος εἰς τούς ἀνθρώπους*», κατά τή διατύπωση τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιο-

ρείτου, ἀφοῦ, ὅπως εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μας, «*κανείς δέν εἶναι ἀγαθός παρά ένας, ὁ Θεός*».

Πρόκειται γιά τό ψήφισμα τῆς 14ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ., μέ τίτλο «**Δικαιώματα τῶν ΛΟΑΤΚΙ στήν Εὐρωπαϊκή Ένωση**», τό ὁποῖο ἀφορᾷ στήν ἀναγνώριση τῶν γάμων καί τῶν οἰκογενειῶν ὁμοφύλων τῆς ἀλλοδαπῆς. Τό Ψήφισμα αὐτό ἀκολουθεῖ τήν «*πρῶτη στρατηγική γιά τήν ισότητα τῶν ΛΟΑΤΚΙ γιά τήν περίοδο 2020-2025*», πού ἐγκρίθηκε ἀπό τήν Εὐρωπαϊκή Ἐπιτροπή στίς 12 Νοεμβρίου 2020 (COM (2020) 0698), τήν ὁποία μάλιστα χαιρετίζει. Ὅλα τά Συνταγματικά Δικαιώματα τῶν Εὐρωπαϊῶν πολιτῶν ἔχουν καταπατηθεῖ βάρναυσα τόν τελευταῖο ἐνάμιση χρόνο, ἐξ αἰτίας τῆς λεγομένης πανδημίας τοῦ κορώνα-ιοῦ, καί ὅμως ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐπιτροπή καί τό Εὐρωκοινοβούλιο δίδουν προτεραιότητα στήν κατοχύρωση τῶν δικαιωμάτων τῶν **ΛΟΑΤΚΙ** (ἀπό τά ἀρχικά τῶν λέξεων **Λεσβίες, Ὀμοφυλόφιλοι, Ἀμφιφυλόφιλοι, Τράνς, Κουήρ, Ἰντερσεξ**). Ἐν ὀλίγοις, στήν κοινότητα τῶν ΛΟΑΤΚΙ ἀνήκουν ἄτομα **κάθε εἴδους σεξουαλικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ!**

Εἰσηγητής τοῦ ψηφίσματος ἦταν ὁ Στέλιος Κυμπουρόπουλος! Κατόπιν δικῆς του σύστασης, τό ὑπερψήφισαν ὅλοι οἱ Εὐρωβουλευτές τῆς Νέας Δημοκρατίας, ἐκτός ἀπό δύο. Ὁ κ. Μανώλης Κεφαλογιάννης καί ἡ κ. Ἄννα-Μισέλ Ἀσημακοπούλου τήρησαν ἀποχή, ἀκολουθώντας τή σχετική ὁδηγία τοῦ κ. Μάνφρεντ Βέμπερ. Ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, στό ὁποῖο ἀνήκει καί ἡ Νέα Δημοκρατία, κάλεσε τά μέλη τοῦ κόμματος σέ ἀποχή, λόγω διχογνωμίας ἐπί τοῦ θέματος².

Στό ἐν λόγω Ψήφισμα τό Εὐρωκοινοβούλιο «*ἐπιμένει ὅτι ἡ ΕΕ πρέπει νά υἱοθετήσῃ μιά κοινή προσέγγιση ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀναγνώριση τῶν γάμων καί τῶν συμφῶνων συμβίωσης μεταξύ ἀτόμων τοῦ ἰδίου φύλου*». Ἐπίσης, «*καλεῖ τήν Ἐπιτροπή νά προτείνει νομοθεσία πού θά ἀπαιτεῖ ἀπό ὅλα τά κράτη μέλη νά ἀναγνωρίζουν, γιά τούς σκοπούς τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, τούς ἐνήλικες, πού ἀναφέρονται σέ πιστοποιητικό γέννησης πού ἔχει ἐκδοθεῖ σέ ἄλλο κράτος μέλος ὡς νόμιμος γονεῖς τοῦ παιδιοῦ, ἀνεξάρτητα ἀπό τό νόμιμο φύλο ἢ τήν οἰκογενειακή κατάσταση τῶν ἐνηλίκων*», ἀλλά καί «*νά ἀναγνωρίζουν (τά κράτη-μέλη), γιά τούς σκοπούς τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, τούς γάμους ἢ τά καταχωρισμένα Σύμφωνα συμβίωσης, πού ἔχουν συσταθεῖ σέ ἄλλο κράτος μέλος*».

Τά κράτη μέλη καλοῦνται ἐν ὀλίγοις νά ἀναγνωρίσουν, ὄχι μόνο τούς γάμους μεταξύ ὁμοφύλων, πού ἔχουν τελεστεῖ σέ ἄλλο κράτος-μέλος, ἀλλά καί τίς οἰκογένειες τοῦ λεγόμενου «οὐράνιου τόξου», δηλαδή τῶν ἐν συντομία ἀποκαλούμενων ΛΟΑΤΚΙ.

Ὅπως ἔχει ἤδη τονιστεῖ μέσα ἀπό τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «**τό οἰκογενειακό δίκαιο κατά παράδοση θεωρεῖται ὅτι ἀνήκει στόν πυ-**

ρήνα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας(!), ἀφ' ἑνός, διότι ἐκφράζει τὰ ἤθη καί τις ἀξίες κάθε κράτους καί, ἀφ' ἑτέρου, λόγω τοῦ αὐξημένου ἐνδιαφέροντος τῆς ἐκάστοτε Πολιτείας γιά τή διαμόρφωση καί τή λειτουργία τῆς οἰκογένειας καί τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων ἐντός τῆς ἐπικράτειάς της»³. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση δέν ἔχει ἀρμοδιότητα νά ρυθμίσει τό οἰκογενειακό δίκαιο τῶν κρατῶν μελῶν. **Εἶναι δέ πέρα γιά πέρα ἀναληθῆς ἡ φράση τῆς προέδρου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, Ursula von der Leyen, σύμφωνα μέ τήν ὁποία: «Ἄν εἶσαι γονέας σέ μία χώρα, εἶσαι γονέας σέ κάθε χώρα»!** Τό γεγονός ὅτι οἱ γάμοι καί οἰκογένειες τῶν ΛΟΑΤΚΙ ἀναγνωρίζονται σέ πολλές Εὐρωπαϊκῆς χώρες (ὄχι σέ ὅλες), **σέ καμία περίπτωση δέν (πρέπει νά) δεσμεύει τήν Ἑλλάδα.**

Ἐχει ὑποστηριχθεῖ ἡ ἀποψη, ὅτι καλῶς ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση ἐπεμβαίνει σέ τομεῖς πού δέν ἀνήκουν στήν ἀρμοδιότητά της, διότι ἡ Ἑλλάδα δέν εἶναι ἱκανή νά ρυθμίσει «τά τοῦ οἴκου της» χωρίς τήν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση. Καί ὅμως, ἡ Ἑλλάδα ἔχει ἤδη ἀντιμετωπίσει τό δίλημμα, πού ἀφορᾷ τήν ἀναγνώριση ἢ μὴ τῶν “γάμων” ὁμοφύλων, πού τελοῦνται στό ἐξωτερικό.

Γνωμοδότησε σχετικά τό Νομικὸ Συμβούλιο τοῦ Κράτους (στό ἐξῆς ΝΣΚ) στήν ὑπ' ἀριθμὸν 201/2018 Γνωμοδότησή του καί ἀπεφάνθη, ὅτι «*ἡ κατ' ἄρθρο 33 ΑΚ Ἑλληνικὴ δημόσια τάξη θίγεται ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ ἀλλοδαπῶν κανόνων, πού ἐπιτρέπουν τὴ σύναψη γάμου μεταξύ ὁμοφύλων*». Στὴν ἴδια γνωμοδότηση, τό ΝΣΚ δέχθηκε, ὅτι «*ρητὰ ἀποκλείεται (ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Δίκαιο) ἡ δημιουργία γονεϊκῶν σχέσεων ἀπὸ ὁμόφυλα ζευγάρια κάθε μορφῆς*». Στὴν ἔννοια τῆς δημόσιας τάξης ἐντάσσονται «οἱ κρατοῦσες στήν Ἑλλάδα θεμελιώδεις ἀρχές, πού ἀφοροῦν στίς κοινωνικές, ἠθικές, οικονομικές, πολιτικές καί ἄλλες κοινῶς παραδεδεγμένες ἀντιλήψεις, οἱ ὁποῖες διέπουν καί ρυθμίζουν κατὰ τρόπο πάγιο τίς βιοτικές σχέσεις ἐντός τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου» καί «θεμελιώνουν τὸν κρατοῦντα βιοτικὸ ρυθμὸ στήν Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια» (σκέψη 21 τῆς γνωμοδότησης).

Παγίως γίνεται δεκτὸ στὴ χώρα μας, μέ βάση τήν Ἑλληνικὴ δημόσια τάξη ὅτι ὁ γάμος συνάπτεται μόνο μεταξύ ἀτόμων διαφορετικοῦ φύλου, διαφορετικὰ εἶναι ὄχι ἀπλῶς ἄκυρος, ἀλλὰ ἀνυπόστατος. Τοῦτο δέχθηκε καί ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου στήν ἀπόφασή τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1428/2017⁴, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὸν ὀρισμὸ τοῦ γάμου ἀπὸ τὸν Ρωμαῖο Μοδεστίνου: «*Γάμος ἐστὶ συνάφεια ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ συγκλήρωσις τοῦ βίου παντός, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία*». Ἀπὸ τὸν 3ο αἰῶνα μετὰ Χριστόν μέχρι σήμερα, ὁ ὀρισμὸς τοῦ γάμου παραμένει ὁ ἴδιος καί ὡς γάμος νοεῖται μόνον ἡ συνάφεια ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς. Ἡ νομοθετικὴ ἀναγνώριση γάμου καί μεταξύ ὁμοφύλων (ἀκόμα καί

ἐάν δέν ὀνομαστεῖ γάμος) θά πλήξει ἀνεπανόρθωτα τό γάμο ὡς «θεσμολογημένο πρότυπο σεξουαλικῶν σχέσεων καί μόνιμης συμβίωσης» (κατά τόν ὀρισμό τοῦ Συνταγματολόγου Ἀριστόβουλου Μάνεση).

Ἐπιπλέον, σύμφωνα μέ τόν ἀνωτέρω ὀρισμό τοῦ Μοδεστίνου, ὁ γάμος εἶναι θεσμός ὄχι μόνον ἀνθρώπινου, ἀλλά καί Θείου Δικαίου. Σέ ὅσους σπεύσουν νά ἰσχυριστοῦν, ὅτι τό Θεῖο Δίκαιο δέν ἐνδιαφέρει τή σύγχρονη Νομική Ἐπιστήμη, ὑπενθυμίζουμε, ὅτι τό Ἑλληνικό Σύνταγμα ἐπιγράφεται «**Εἰς τό ὄνομα τῆς Ἁγίας καί Ὁμοουσίου καί Ἀδιαιρέτου Τριάδος**», ἐνῶ ἡ Ἁγία Γραφή κατοχυρώνεται συνταγματικά στό ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος, στό πρῶτο ἐδάφιο τοῦ ὁποίου ὀρίζεται ὅτι «**Τό κείμενο τῆς Ἁγίας Γραφῆς τηρεῖται ἀναλλοίωτο**».

Ἡ Ἁγία Γραφή γνωρίζει μόνο τό γάμο ἑτεροφύλων προσώπων (τά ὁποῖα, ἐννοεῖται, δέν ἔχουν ὑποβληθεῖ σέ ἀλλαγὴ φύλου). Ὅσοι δέχονται τό γάμο μεταξύ ὁμοφύλων, σέ ποιό χωρίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς στηρίζονται; Οἱ ἴδιοι οἱ ΛΟΑΤΚΙ, πάντως, παραδέχονται, ὅτι βρίσκονται ἐν ἁμαρτία. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ ὀρισμός τοῦ ὅρου τρανσέξουαλ, πού δίδεται ἀπό διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γλασκώβης, ἀνήκουσα στους ΛΟΑΤΚΙ. Σύμφωνα μέ τόν ὀρισμό αὐτόν, τό πρόθεμα «τράνς» σημαίνει «**ὑπερβαίνω, ἁμαρτάνω, παραβιάζω**» («Therefore the prefix trans* in the context of sex (as in transsexual) or gender (transgender) has multiple meanings: to cross, to transcend, to go beyond, to transgress»⁵).

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὀρισμός τοῦ γάμου δέν δίδεται ἀπό τό Συντακτικό νομοθέτη, ἐνῶ ὁ Ἀστικός Κώδικας δέν περιλαμβάνει τή διαφορὰ τοῦ φύλου τῶν μελλονύμφων μεταξύ τῶν προϋποθέσεων ἔγκυρης σύναψης τοῦ γάμου. Ὡστόσο ἡ διαφορὰ τοῦ φύλου εἶναι αὐτονόητο καί δεδομένο δομικό στοιχεῖο τοῦ γάμου. Τό ἴδιο καί ἡ ἀόριστη, καταρχήν ἰσόβια, διάρκεια τοῦ γάμου, παρ' ὅτι δέν μνημονεύεται ρητά σέ κανένα νομοθέτημα⁶.

Ὁ Καθηγητής Συνταγματικοῦ Δικαίου, Κώστας Χρυσόγονος, ὀρίζει τό γάμο ὡς «**μιά καταρχήν μόνιμη συμβίωση προσώπων ἀντιθέτου φύλου, χαρακτηριζόμενη ἀπό τήν ἐλεύθερη σύναψη, τή νομική ἀναγνώριση καί ρύθμιση καί τήν ἰσονομία τῶν συζύγων**». Καί προσθέτει «**Μέ τήν ἔννοια αὐτή προστατεύεται ὁ γάμος καί ἀπό τό ἄρθρο 21 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος. Ὁ νομοθέτης δέν μπορεῖ νά καταργήσει τό γάμο οὔτε νά μεταβάλει τά θεμελιώδη αὐτά χαρακτηριστικά του**⁷».

Καί ὁμως σήμερα τό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο ἀπαιτεῖ τή μεταβολή τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καί τῆς οἰκογένειας, ἀπαγορεύοντας στόν Ἑλληνα νομοθέτη νά ἐπικαλεστεῖ τή δημόσια τάξη, τά ἥθη ἢ κάθε εἶδος ἔθνικό δίκαιο. Εἶναι ἀνατριχιαστικό τό σημεῖο τοῦ Ψηφίσματος, ὅπου τό Εὐρωκοινοβούλιο «**5. ὑπενθυμίζει ὅτι τό δίκαιο τῆς Ε.Ε. ὑπερισχύει**

κάθε είδους εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των αντικρουόμενων συνταγματικών διατάξεων, και ότι, ως εκ τούτου, τὰ κράτη μέλη δέν μπορούν νά επικαλεστούν οποιαδήποτε συνταγματική απαγόρευση γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ή συνταγματική προστασία τῶν «ήθῶν» ἢ τῆς «δημόσιας τάξης», προκειμένου νά παρεμποδίσουν τό θεμελιῶδες δικαίωμα τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας τῶν προσώπων ἐντός τῆς Ε.Ε. κατά παράβαση τῶν δικαιωμάτων τῶν οἰκογενειῶν «οὐράνιο τόξο» πού μετακινοῦνται στό ἔδαφός τους».

Γιά μία ἀκόμα φορά ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωση ἐπεμβαίνει στό οἰκογενειακό δίκαιο τῶν κρατῶν μελῶν μέ πρόσχημα τήν ἐξασφάλιση τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας τῶν προσώπων ἐντός τοῦ ἐδάφους της! Ἀπό ποιά διάταξη τοῦ Δικαίου, διεθνούς, εὐρωπαϊκοῦ ἢ ἐθνικοῦ, προκύπτει ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς κίνησης τῶν πολιτῶν εἶναι σπουδαιότερη ἀπό τούς θεσμούς δημοσίας τάξεως; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀπλή: Ἀπό καμία! Ἄν τὰ ὁμόφυλα ζευγάρια θέλουν νά ἐγκατασταθοῦν στήν Ἑλλάδα, εἶναι αὐτονόητο, ὅτι θά πρέπει νά σεβαστοῦν τήν Ἑλληνική ἔννομη τάξη καί τὰ κρατοῦντα στήν Ἑλλάδα ἤθη! Μποροῦν νά κάνουν ὅ,τι θέλουν στήν προσωπική τους ζωή, ἀλλά δέν μποροῦν νά ἀξιῶνουν ἀπό τήν Πολιτεία νά προσδώσει θεσμικό κῦρος στίς σχέσεις τους! Οὕτως ἢ ἄλλως, τό Δίκαιο δέν ρυθμίζει ὅλες τίς ἀνθρώπινες σχέσεις. Γιά παράδειγμα, ἡ φιλία εἶναι σχέση ἱερή, ἀλλά δέν ρυθμίζεται ἀπό κανόνες δικαίου.

Ὅπως ἔλεγε ὁ Συνταγματολόγος Ἀριστόβουλος Μάνεσης, ἡ «ἐνεργούμενη μέσω τοῦ δικαίου τυποποίηση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων (...) ὀριοθετεῖται καί τίθεται ὑπό τόν ἀποτελεσματικό ἔλεγχο τῆς κυρίαρχης (...) θέλησης»⁸. Δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναγνωριστῆ δικαίωμα γάμου μεταξύ ὁμοφύλων προσώπων, ἐπειδή τοῦτο ἀπαιτεῖ τό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωση ἢ ὅποιοσδήποτε ἄλλος «προοδευτικός» νοῦς! Καί ὅποιος ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ νομοθετική κατοχύρωση τοῦ γάμου μεταξύ ὁμοφύλων ἀποτελεῖ κυρίαρχη θέληση τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, θά πρέπει νά τό ἀποδείξει.

Οἱ δέ Εὐρωβουλευτές πού ψήφισαν τό ἐξεταζόμενο ψήφισμα, καλό θά εἶναι νά προβληματιστοῦν σοβαρά σέ σχέση μέ τό ρόλο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου καί τό λειτούργημά τους. Στήν ἴδια τήν ἴστοσελίδα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἀναγράφεται: «Οἱ βουλευτές τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἐκλέγονται ἄμεσα ἀπό τούς ψηφοφόρους σέ ὅλα τὰ κράτη μέλη, γιά νά ἐκπροσωποῦν τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν σέ σχέση μέ τή λήψη ἀποφάσεων ἐκ μέρους τῆς Ε.Ε. καί γιά νά διασφαλίζουν ὅτι τὰ ἄλλα θεσμικά ὄργανα τῆς Ε.Ε. λειτουργοῦν δημοκρατικά».

Σέ καμία περίπτωση δέν ὑπηρετεῖ τό συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καί κάθε ἄλλο παρά διασφαλίζει τή Δημοκρατία ἢ ἀπαίτηση τοῦ

Ευρωκοινοβουλίου νά μεταβληθεῖ «μέ τό ἔτσι θέλω» ἡ Ἑλληνική Δημόσια Τάξη, ὁ ἱερός θεσμός τοῦ γάμου, τά Ἑλληνικά ἦθη καί οἱ Ἀξίες, μόνο καί μόνο γιά νά ἰκανοποιηθεῖ τό αἶτημα μειοψηφίας ἀτόμων, τῶν ΛΟΑΤΚΙ (τό ὅποιο αἶτημα δέν ἔχει καμία ἀπολύτως νομική βάση). Πῶς λοιπόν ψηφίστηκε ἀπό Ἑλληνες Εὐρωβουλευτές, πού δηλώνουν μάλιστα εὐσεβεῖς, ἕνα τέτοιο προκλητικό, ἀδικο καί ἀνίερο ψήφισμα; Αἰδῶς, συμπατριῶτες μου!

Ζωή Ἀγγελικούδη
Νομικός

Ὑποσημειώσεις:

1. Ζωῆς Ἀγγελικούδη, Τό δίκαιο τῆς Ρωμηωσύνης γιά τήν ἀμβλωση, Ἐνοριακή Εὐλογία, τόμος 19ος (2021), τεῦχος 225 (Μαΐος 2021), σ. 222 ἔπ.

2. Βλ. δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδας «**Ἔστια**» τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 2021: «Ἡ Ἑλλάς ἀναγνωρίζει τούς γάμους ὁμοφύλων ζευγαριῶν τῆς ἀλλοδαπῆς.

3. Ἀγγελικῆς Εὐθ. Ζωῆ, Τό οἰκογενειακό δίκαιο ἀνήκει στόν πυρῆνα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, «**Ἐνοριακή Εὐλογία**», τόμος 17ος (2019), τεῦχος 200 (Ἀπρίλιος 2019), σ. 178 ἔπ. (179).

4. Βλ. ἀνάλυση τῆς ἀπόφασης στό ἄρθρο τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθ. Ζωῆ, Ἀνυπόστατος ὁ γάμος μεταξύ ὁμοφύλων, Ἐνοριακή Εὐλογία, Τόμος 16ος (2018), τεῦχος 194 (Οκτώβριος 2018), σ. 404 ἔπ.

5. Gray, Carolyn (2016), A critic of the legal recognition of transsexuals in UK law, PhD thesis, σ. 14: <http://theses.gla.ac.uk/7100/>

6. Βλ. Ἀθηνᾶς Κοτζάμπαση, Ἀναπληρώτριας Καθηγήτριας Ἀστικοῦ Δικαίου, «Σύμφωνο Συμβίωσης» καί γάμοι προσώπων τοῦ ἰδίου φύλου.- Μία πρώτη προσέγγιση, δημοσιευμένο ἠλεκτρονικά στό ἱστολόγιο «Ἀριστόβουλος Μάνεσης»: <http://manesis.blogspot.com/search/label/%CE%93%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82%20-%20%CF%83%CF%8D%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%BF%20%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B1%20%CE%B6%CE%B5%CF%85%CE%B3%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%B1>

7. Κώστας Χρυσόγονος, Τελετές «πολιτικοῦ γάμου» μεταξύ ἀτόμων τοῦ ἰδίου φύλου, δημοσιευμένο ἠλεκτρονικά στό ἀνωτέρω ἱστολόγιο «Ἀριστόβουλος Μάνεσης».

8. Ὅπως παρατίθεται ἀπό τόν Γεώργιο Σ.Π. Κατρούγκαλο, Ἀν. Καθηγητή Δ.Π.Θ., στό ἄρθρο του «**3+1 θέσεις γιά τόν γάμο τῶν ὁμοφύλων**», δημοσιευμένο ἠλεκτρονικά στό ἀνωτέρω ἱστολόγιο «Ἀριστόβουλος Μάνεσης».